

in het door den Boer opgestelde rapport.¹ De minister-president zag hier niet meer in dan roddelpraat van mensen die jaloers waren op van 't Sant vanwege het feit dat hij dagelijks in de onmiddellijke omgeving van de koningin verkeerde, maar zijn secretaris-generaal Lovink en raadadviseur Warners, nieuwelingen in het Londense milieu, meenden dat er alle reden was, van 't Sants verleden in grondig onderzoek te nemen. Met goedvinden van Lovink (Gerbrandy werd er aanvankelijk buiten gehouden) vatte Warners in de zomer van '42 die taak ter hand. Waar te beginnen? Hij ving aan met te waden door een drabbig moeras van vage beschuldigingen, hoofdzakelijk van Engelandvaarders afkomstig, maar meende in september '42 opeens vaste grond onder de voeten te krijgen toen twee personen contact met hem zochten die jarenlang in de omgeving van de koningin en van 't Sant werkzaam waren geweest: generaal-majoor H. J. Phaff en generaal-majoor jhr. W. C. M. de Jonge van Ellemeet.

Beiden hadden Nederland als landmacht-adjutanten van de koningin verlaten, beiden waren door de koningin spoedig als personen beschouwd die niet pasten in het 'vernieuwde', 'frisse' Nederland dat haar voor de geest stond, aan beiden (èn aan de lectrice mej. T. van Rijn van Alkemade die de koningin meer dan een kwart eeuw gediend had) was in de lente van '41 meegedeeld dat de koningin hen niet meer wenste te zien. Diepgegriefd hadden zij zich teruggetrokken. Wie was gebleven? Van 't Sant. Dus, zo meenden vooral Phaff en de Jonge van Ellemeet, had de machtsbeluste van 't Sant hen weg-geïntrigeerd.

De Jonge van Ellemeet nu, die bij Engelse kennissen woonde, kreeg in de lente van '42 van hen te horen dat zij een dame kenden, een dochter van S. F. van Oss, uitgever van de *Haagse Post*, die na de eerste wereldoorlog getrouwd was met de Britse *Assistant Military Attaché* in Den Haag, *Lieutenant-Colonel* A. C. Temperley; deze had in '24 als *Military Attaché* Den Haag verlaten en had tenslotte de generaalsrang bereikt. Hij nu was, zo hoorde de Jonge van Ellemeet, hoogst verontwaardigd geweest toen hij in '41 vernomen had, welk een vooraanstaande positie van 't Sant bekleedde – hij, Temperley, had gemeend te weten dat de Britse *Intelligence* aan van 't Sant een groot bedrag betaald had: £ 10 000 of zelfs £ 25 000, voor diensten die hij haar als geheim agent bewezen had.

De generaal was begin '42 gestorven maar zijn weduwe, mevrouw Temperley-van Oss, bleek bereid te zijn, alles was zij van haar overleden

¹ W. den Boer: 'Memorandum over de heer F. van 't Sant' (5 mei 1942), *Eng.*, punt f, bijl. 368.